

ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ Ε Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Σ Ε Ω Ν

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Τακτικοῦ Καθηγητοῦ τῆς Α.Β.Σ.Π.

1. Ἡ ἔννοια τῆς διακυμάνσεως τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος τοῦ χρήματος καὶ τῶν τιμῶν

Εἷς ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους παραγόντων τῶν κοινωνικοοικονομικῶν διαδικασιῶν καὶ ἐξελίξεων, ἰσχυρῶς ἐπηρεάζων τὴν ζοὴν τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ὁ νομισματικός, ἐμφανιζόμενος εἴτε ὑπὸ τὴν μορφήν τῆς μεταβολῆς τῶν ἰσοτιμιῶν τῶν νομισμάτων τῶν διαφόρων χωρῶν, εἴτε ὑπὸ τὴν γενικωτέραν μορφήν τῶν μεταβολῶν εἰς τὴν τιμὴν τῶν ξένων νομισμάτων εἰς ἐγχώριον νόμισμα, εἴτε τέλος ἢ ἐκ πάσης αἰτίας διακύμανσις τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος.

Ὡς διακύμανσις τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος τοῦ χρήματος νοεῖται, ὡς εἶναι γνωστόν, ἐν σχέσει πρὸς ὀρισμένην στιγμὴν διαφορὰ εἰς τὰς ἀγοραζόμενας ποσότητας ἐξ' ὅλων τῶν ἀγαθῶν διὰ τῆς διαθέσεως τῆς αὐτῆς ποσότητος νομισματικῶν μονάδων, καὶ μετρεῖται διὰ τοῦ τιμαρίθμου χονδρικῆς πωλήσεως. Οὕτως 1.000.000 δρχ. ὑπὸ τιμάρηθμον χονδρικῆς πωλήσεως 200 ἔχει τὸ ἥμισυ τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως 1.000.000 δρχ. ὑπὸ τιμάρηθμον 100. Πᾶν συνεπῶς χρηματικὸν κεφάλαιον λαμβάνει τὴν οὐσιαστικὴν τοῦ ἔννοιαν συσχετιζόμενον μὲ τὴν ἀγοραστικὴν αὐτοῦ δύναμιν. Προκειμένου δὲ περὶ συγκρίσεων χρηματικῶν κεφαλαίων δι' ὧν ἐπιδιώκεται ὁ προσδιορισμὸς κέρδους ἢ ζημίας, διὰ νὰ ὀδηγοῦν αἱ συγκρίσεις αὗται εἰς ὀρθὰς διαπιστώσεις, πρέπει νὰ ἐνεργοῦνται κατόπιν ἀναγωγῆς τῶν ὑπὸ σύγκρισιν κεφαλαίων εἰς νόμισμα τῆς αὐτῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως, ὅταν μάλιστα κατὰ τὸ ἐμφιλοχωρήσαν χρονικὸν διάστημα παρετηρήθη αἰσθητὴ διακύμανσις τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος τοῦ χρήματος. Οὕτως ἐπιχειρήσεις ἐκκινήσασα μὲ ἴδιον κεφάλαιον 10 ἐκ. καὶ εὐρεθεῖσα μετὰ πενταετίαν δραστηριότητος μὲ ἴδιον κεφάλαιον 20 ἐκ. δὲν ἐδιπλασίασε τὸ κεφάλαιόν τῆς, παρὰ μόνον ἐὰν ὁ τιμάρηθμος χονδρικῆς πωλήσεως διετηρήθη εἰς τὸ αὐτὸ ὕψος κατὰ τοὺς ἀντιστοιχοὺς χρόνους, διότι ἂν π.χ. κατὰ τὴν ἀρχὴν ἦτο 100 καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ πέμπτου ἔτους ἦτο 125, τὸ ἀληθὲς κέρδος δὲν ἦτο 10 ἐκ. ἀλλὰ 6 ἐκ. δραχμῶν ἀγοραστικῆς δυνάμεως

της αρχής ή 7,5 έκ. δρχ. αγοραστικής δυνάμεως του τέλους, αναλόγως με την επιλεγόμενην βάσιν. Με βάσιν την αγοραστικήν ικανότητα του χρήματος της αρχής, τὰ σχηματισθέντα εις τὸ τέλος της πενταετίας 20 έκ. αντιστοιχοῦν εις 16 έκ., διότι $20 : 125 / 100 = 16$, με βάσιν δὲ την αγοραστικήν ικανότητα του χρήματος του τέλους, τὰ 10 έκ. της αρχής αντιστοιχοῦν εις 12,5 διότι $10 \cdot 125 / 100 = 12,5$ καὶ τὸ κέρδος ἰσοῦται πρὸς 7,5 έκ. δραχμῶν αγοραστικής δυνάμεως της εποχῆς ταύτης. Οἱ δύο οὔτοι διάφοροι ἀριθμοὶ κέρδους 6 έκ. καὶ 7,5 έκ. ἐκφράζουν ὡς εἶναι προφανές την αὐτὴν οὐσίαν.

Τὸ αὐτὸ σκότος τὸ διαπιστούμενον εις τὰς συγκρίσεις ἀφηρημένων χρηματικῶν μεγεθῶν ὡς κεφαλαίων, κερδῶν κ.λ.π. ἐπικρατεῖ καὶ εις τὴν σύγκρισιν τῶν τιμῶν. Διότι ἂν π.χ. ἡ τιμὴ ἑνὸς ἀγαθοῦ ἠδξήθη κατὰ 30% καὶ ὁ τιμᾶριθμος αντιστοιχῶς ἠδξήθη κατὰ 40% πρόκειται οὐσιαστικῶς περὶ μειώσεως της τιμῆς του ἀγαθοῦ τούτου.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων ἡ συνήθης λογιστικὴ ἐνεργοῦσα βάσει της παραδοχῆς της σταθερότητος της αγοραστικής δυνάμεως του χρήματος, ἀποτυγχάνει εις τὸν προσδιορισμὸν τῶν οικονομικῶν μεγεθῶν καὶ συνεπῶς, ἔστω καὶ ἀνεπισήμως, μία εἰδικὴ λογιστικὴ διαδικασία πρέπει νὰ τίθεται εις ἐφαρμογὴν διὰ νὰ ἀναφανῆ ἡ πραγματικότης.

2. Χαρακτηριστικά τινὰ στοιχεῖα της περιόδου της ἀναπτύξεως

Αἱ νομισματικαὶ διακυμάνσεις καθ' ὅλην τὴν μεταπολεμικὴν τριακονταετῆ σχεδὸν περίοδον εις τὸ πλεῖστον τῶν χωρῶν του Δυτικοῦ κόσμου εἶχον κυρίως τὸν χαρακτήρα της ὑποτιμήσεως, ἀπὸ ἠπίας μέχρι καὶ ἐπιταχυνομένης.

Ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν δεκαετίαν 1963 - 1972 καθ' ἣν ἐσημειώθη σημαντικὴ οικονομικὴ ἀνάπτυξις της χώρας διαπιστοῦται οὐσιαστικὴ σταθερότης της αγοραστικῆς δυνάμεως της δραχμῆς, ἀφοῦ ὡς ἐξάγεται ἐκ της μελέτης της ἐξελίξεως του τιμαρίθμου χονδρικῆς πωλήσεως ἡ μέση ἐτησίᾳ ἄνοδος τῶν τιμῶν ἐν σχέσει πρὸς τὰς τιμὰς του πρώτου ἔτους δὲν ἔφθασε τὸ 2% κυμανθεῖσα περίξ του 1,7%.

Ἡ ἐλαχίστη αὕτη προοδευτικὴ αὐξήσις τῶν τιμῶν, ἐκ τῶν μικροτέρων αἰτινες ἐσημειώθησαν εις τὰς χώρας του Δυτικοῦ κόσμου, ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἀπαραιτήτων οικονομικῶν συνθηκῶν διὰ τὴν πορείαν της οικονομίας της χώρας εις τὸ ἐπίπεδον της πλήρους ἀπασχολήσεως, χαρακτηριστικῶν τῶν οικονομικῶν ὄλων τῶν προηγμένων χωρῶν.

Εὐρίσκεται ἐκτὸς του ἀντικειμένου της παρούσης ἡ διατύπωσις τῶν διαρθρωτικῶν ἐξελίξεων της οικονομίας κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Μερικαὶ ὁμως ἰδιάζουσαι διὰ τὴν ἐπιχειρήσιν συνθηκαὶ θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ ὑπομνησθοῦν διὰ νὰ ἀντιληφθῆ τις σαφέστερον τὰ ἀγαθὰ της νομισματικῆς σταθερότητος ἢ μᾶλλον τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα γεννῶνται ἐλλείψει ταύτης. Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφερόμεν τὰς ἐξῆς οὐσιώδεις συνθήκας αἰτινες ἐπεκράτησαν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

α) Ἡ διαμόρφωσις σταθερῶς αὐξανομένης ζητήσεως πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν ἐπὶ ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν ὁποίων εἶχεν ἀνάγκην μία συνεχῶς βελτιουμένη ἀγορὰ καὶ ἀναπτυσσομένη οικονομία. Ἡ τοιαύτη ὁμαλῶς ἐξελισσομένη ζήτησις

είναι προφανές ότι συνιστά πρωταρχικής σπουδαιότητας παράγοντα δράσεως της επιχειρήσεως, διότι επιτρέπει ὀρθολογικὸν προγραμματισμὸν ὄλων τῶν ἐπὶ μέρους στοιχείων τὰ ὁποῖα ὀρίζουν τὴν πορείαν της, ὡς τὸν προγραμματισμὸν τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων, τῆς παραγωγῆς, τῶν ἀποθεμάτων κ.λ.π.

β) Ὁ σταθερὸς ρυθμὸς χρηματοδοτήσεως τῶν επιχειρήσεων ὁ ὁποῖος συνετέλεσεν εἰς τὴν συνεχῆ αὐτῶν ἀνάπτυξιν. Ἡ μὲ ρυθμὸν τῆς τάξεως τοῦ 12% ἐτησίως, αὐξήσις τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ἐπετεύχθη διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς χρηματοδοτήσεως μὲ ρυθμὸν 18% περίπου ἐτησίως. Ἡ ἐξ 100 δηλαδὴ δραχμῶν ἐτησία αὐξήσις τῆς χρηματοδοτήσεως εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ 67 δρχ. αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς. Ἡ ἄνετος καὶ εὐθηνὴ χρηματοδότησις ὑπῆρξεν ἐκ τῶν σπουδαιότερων παραγόντων τῆς ἀναπτύξεως, διότι τὰ ἴδια τῶν επιχειρήσεων κεφάλαια ἦσαν ἀπολύτως ἀνεπαρκῆ διὰ τὴν ἀξιοποίησιν τῶν δυνατοτήτων τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας. Αἱ ἐκ τῆς ὀργανώσεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς σημειωθεῖσαι πρόοδοι εἰς τὴν συμμετοχὴν τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως εἰς τὰ κεφάλαια τῶν επιχειρήσεων ἦσαν καὶ εἶναι ἀνεπαρκεῖς νὰ ἀντικαταστήσουν τὸ δανειακὸν εὐθηνὸν κεφάλαιον εἰς τὴν κάλυψιν τῶν παραγωγικῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας.

γ) Ἡ σαφὴς ἔννοια τῶν δασμῶν ἐπὶ τῶν εἰδῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιβάλλονται κατὰ μονάδα εἰσαγομένου ἀγαθοῦ καὶ οὐχὶ κατ' ἀξίαν. Διότι ὅταν π.χ. ὁ κατὰ χιλιόγραμμον δασμὸς εἶναι 10 καὶ ἡ τιμὴ εἰσαγωγῆς τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι δρχ. 50, ὁ δασμὸς οὗτος ἀντιστοιχεῖ εἰς 20% κατ' ἀξίαν, ἐνῶ ὅταν ἡ τιμὴ ἀνέλθῃ εἰς 100 δρχ. ὁ δασμὸς καθίσταται 10% κατ' ἀξίαν. Συνεπῶς ἡ ὑπαρξὶς σταθερῶν διαπαιδαγωγητικῶν δασμῶν ὑπῆρξεν ἐν σοβαρὸν στοιχείον εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν προσανατολισμῶν τῶν επιχειρήσεων αἱ ὁποῖαι ἐσκόπουν τὴν ἐπέκτασίν των ἐπὶ δασμολογικῶς προστατευομένων εἰδῶν.

δ) Ἡ ἄνετος καὶ δικαία ἐνθάρρυνσις αὐξήσεως τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων διὰ τῆς προβλέψεως σχηματισμοῦ ἀφορολογητῶν ἀποθεματικῶν, ἥτις προέτρεψε τὸν επιχειρηματίαν εἰς τὴν δημιουργικὴν διοχέτευσιν τῶν κερδῶν του καὶ ἀπέτρεψε αὐτὸν ἀπὸ ἀγόνους ἀπθησαυρισμούς.

ε) Ἡ διὰ πριμοδοτήσεων προσωρινοῦ χαρακτῆρος ἐνθάρρυνσις τῶν ἐξαγωγῶν.

Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι παρὰ ἓν σαφὲς δεῖγμα τῶν συνθηκῶν ἐντὸς τῶν ὁποίων ἔδρασεν ἡ ἐπιχειρήσις, ἀνεπτύχθη ἡ οἰκονομία καὶ ἡ μᾶζα τοῦ λαοῦ ἀπέκτησεν ἀγοραστικὴν δύναμιν εἰς βαθμὸν ὥστε ἡ τάξις τῶν πτωχῶν νὰ ἀραιώσῃ αἰσθητῶς.

3. Ἡ ἀνόδος τῶν τιμῶν καὶ ὁ χαρακτῆρ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν

Ἡ σταθερότης τῶν τιμῶν διήρκεσε μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 1972. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1973 ὑπὸ ἥπιον ἀρχικῶς ρυθμὸν, ἐπιταχυνόμενον περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους, παρετηρήθη μία σημαντικὴ καὶ ἐξελισσομένη αὐξήσις τῶν τιμῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Τὸ ρεκόρ τῆς ἀνόδου ἐσημειώθη εἰς τὰ βασικὰ προϊόντα καὶ πρώτας ὑλας, εἰς τὰ προϊόντα δηλαδὴ τῆς γῆς, τὰ κτηνοτροφικά, τὰ καύσιμα καὶ τὰ μέταλλα. Τὰ εἶδη ταῦτα παρέσυραν, ὡς εἶναι φυσικόν, τὸ σύνολον τῶν εἰδῶν εἰς μίαν ὑψωτικὴν πορείαν τῶν τιμῶν των, ἥτις, ὡς ἀνεμένετο, ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὴν χώραν μας.

λόγω τῶν διεθνῶν ἐμπορικῶν τῆς σχέσεων. Δὲν ἦτο ἢ ἐν Ἑλλάδι σημειωθείσα αὐξήσις τῶν τιμῶν ἀποτέλεσμα δημοσιονομικῶν ἀδυναμιῶν ἢ ἀδυναμιῶν εἰς τὸ Ἴσοζύγιον Πληρωμῶν ἀλλὰ ὡς ἐλέγχθη ἀποτέλεσμα τῶν διεθνῶν πληθωριστικῶν διαδικασιῶν.

Ὁ μέσος ρυθμὸς αὐξήσεως κατὰ μῆνα τοῦ τιμαριθμοῦ χονδρικῆς πωλήσεως ἐν σχέσει πρὸς τὸν πρῶτον μῆνα τοῦ ἔτους ἦτο 3,75%, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει ἐπὶ ἐτησίας βάσεως αὐξήσιν 45%.

Ἡ αὐξήσις αὕτη τῶν τιμῶν μὲ ἐνδιαμέσους ὑποχωρήσεις καὶ ταλαντεύσεις ἐξηκολούθησεν ἐπὶ ὀρισμένον εἰδῶν καὶ εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους, πλὴν δὲν διαθέτομεν ἐπαρκῆ στοιχεῖα δι' ἀκριβεστέρους προσδιορισμούς.

Τὸ οὐσιῶδες πάντως εἶναι ὅτι ὄλαι αἱ ἐνδείξεις ἐπὶ τῆς λίαν προσφάτου ἐξελίξεως τῶν τιμῶν ἐν τῇ διεθνείᾳ ἀγορᾷ ἐπιτρέπουν τὴν ἔκφρασιν μιᾶς αἰσιοδόξου προβλέψεως περὶ τῆς μὴ συνεχίσεως τῶν αὐξήσεων. Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι προσφοραὶ ἐπὶ βασικῶν τιμῶν πρώτων ὑλῶν μὲ προθεσμιακὴν παράδοσιν εἶναι χαμηλότεραι αὐτῶν μὲ ἄμεσον τοιαύτην. Ἐντεῦθεν δύναται νὰ ἐκφρασθῇ ἡ αἰσιοδόξος πρόβλεψις ὅτι ὁ σημειωθείς πληθωρισμὸς εἶναι συγκεκρατημένος, συγκλίνων εἰς τὴν διαμόρφωσιν ἑνὸς νέου ἐπιπέδου τιμῶν ὑψηλοτέρου τοῦ προηγουμένου, ἀλλὰ μὴ ἀπειλουμένου σοβαρῶς ἀπὸ νέας αὐξήσεις. Ἀλλὰ ἀνεξαρτήτως ἀκόμη καὶ τοῦ ἐὰν ἢ πρόβλεψις αὕτη δικαιωθῇ ἐκ τῶν πραγμάτων, ἡ μορφή αὕτη τοῦ πληθωρισμοῦ λαμβάνεται ἐν τῇ παρουσίᾳ ὡς θεωρητικὸν ὑπόδειγμα τῶν ἐπιδράσεων τὰς ὁποίας ἔχει ὁ πληθωρισμὸς τοῦ τύπου τούτου ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ κατὰ τὰ προηγουμένως λεχθέντα αὐξήσις τοῦ τιμαριθμοῦ χονδρικῆς πωλήσεως ἐκ 3,75% μηνιαίως δὲν ἠκολουθήθη ὑπὸ ἀντιστοίχου αὐξήσεως τοῦ τιμαριθμοῦ λιανικῆς πωλήσεως. Πράγματι, ἡ αὐξήσις τοῦ τελευταίου τούτου περιορίσθη εἰς ρυθμὸν 2,63% κατὰ μῆνα τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ κυρίως δύο τινὰ :

α) Ὅτι ἡ κατανάλωσις ἀντέδρασεν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ὑψώσιν τῶν τιμῶν

β) Ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ λιανικοῦ ἐμπορίου δὲν κατῴρθωσαν νὰ προσαρμόσουν τὰς τιμὰς των εἰς τὸ ὕψος τῶν τιμῶν ἀντικαταστάσεως.

Ἄκριβῶς τὸ ἀντίθετον διαπιστοῦται κατὰ τὴν περίοδον τῆς σταθερότητος. Ὅτι δηλαδή ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ τιμαριθμοῦ λιανικῆς πωλήσεως ὑπερέχει τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ τιμαριθμοῦ χονδρικῆς πωλήσεως. Οὕτως, ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τοῦ τιμαριθμοῦ λιανικῆς πωλήσεως κατὰ τὴν δεκαετίαν 1963/72 ἐν σχέσει πρὸς τὸ πρῶτον ἔτος ἦτο 2,8% ἔναντι ρυθμοῦ αὐξήσεως τοῦ χονδρικοῦ τιμαριθμοῦ ὡς ἐλέγχθη 1,7% ὅπερ δεικνύει τὴν σταθερῶς ἀξανανομένην ζήτησιν μὲ ὄλας τὰς ἐξ αὐτῆς ἀπορροεύσας εὐνοϊκὰς συνθήκας ἀναπτύξεως τῶν ἐπιχειρήσεων.

4. Ἡ ἐπίδρασις τῆς πληθωριστικῆς διαδικασίας ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων

Ἡ πληθωριστικὴ διαδικασία ἐπηρεάζει ὅπωςδῆποτε τὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ φύσις ὅμως καὶ ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιδράσεως ταύτης εἶναι διά-

φορος κατά ἐπιχείρησιν ἐν ἐξαρτήσῃ πρὸς τὰ ἴδια αὐτῆς χαρακτηριστικὰ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἐξῆς κυρίως ἐπὶ μέρους στοιχεῖα :

(α) Εἰς τὸ ὕψος τοῦ ξένου κεφαλαίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἴδιον.

(β) Εἰς τὴν δυνατότητα προσαρμογῆς τῶν λαμβανομένων πιστώσεων εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν τιμῶν ἀναγκαῖον ἐπίπεδον.

(γ) Εἰς τὴν εὐαισθησίαν τῆς διαμορφώσεως τῶν τιμῶν διαθέσεως εἰς ἐπίπεδον ἀντίστοιχον τῆς γενικῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν.

(δ) Εἰς ἐτέρους ἐπὶ μέρους παράγοντας ἀναφερομένους εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κόστους, εἰς τὸν τρόπον τῶν πωλήσεων, εἰς τὰς προθεσμίας τῶν ὑποχρεώσεων καὶ εἰς πλῆθος ἐτέρων σχετικότητων.

Ἄπαντα τὰ στοιχεῖα ταῦτα δὲν δροῦν μεμονωμένα καὶ ἀνεξαρτήτως ἕκαστον ἀλλ' ἐν ἀρρήκτῳ μετὰ τῶν δεσμῶν καὶ ἀλληλεπιδράσει, δι' ὃ καὶ ἡ ἐξέτασις τῶν ἐξ ἐκάστου ἀπορρεόντων ἀποτελεσμάτων δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὴν ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς πραγματικότητος. Ἄλλ' ἡ δυναμικὴ καὶ κατὰ συρροὴν αὕτη ἐπίδρασις ὅλων τῶν στοιχείων δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἀναλύσεως λόγῳ τῆς ἀπειρίας τῶν σχηματιζομένων συναρτήσεων, δι' ὃ καὶ κατ' ἀνάγκην ἡ ἐπακολουθοῦσα ἀνάλυσις θὰ ἔχῃ στατικὸν χαρακτῆρα.

α. Τὸ ὕψος τοῦ ξένου κεφαλαίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἴδιον

Διὰ νὰ καταστήσωμεν ἀπλῶς ἐντονώτερα τὰ γενικὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ξένου κεφαλαίου ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ, καὶ οὐχὶ διὰ νὰ προβῶμεν εἰς συγκεκριμένας διαπιστώσεις, ἢ διατύπωσις τῶν ὁποίων εἶναι σχεδὸν ἀδύνατος, δι' οὓς λόγους πρὸ ὀλίγον ἐξεθέσαμεν, λαμβάνομεν τὸν συνολικὸν Ἰσολογισμὸν 1009 βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, τὸν καταρτισθέντα ὑπὸ τοῦ ΣΕΒ* ὅστις δεικνύει τὴν μέσῃν περιουσιακὴν διάρθρωσιν τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας εἰς τὸ τέλος τοῦ 1971, καὶ ὅστις ἔχει ὡς ἐξῆς εἰς στρογγυλευμένα ποσά.

Τὰ ποσὰ ἀφοροῦν ἑκατομμύρια δραχμῶν.

		%		%
Πάγιον (μετ' ἀφαίρεσιν τῶν ἀποσβέσεων)	54.000	49	Ἴδιον Κεφάλαιον	35.000 32
Κυκλοφοροῦν-Διαθέσιμον	57.000	51	Μέσο-Μακροπρ/σμοὶ ὑπ/σεις	31.000 27
			Βραχυπρόθεσμοὶ ὑπ/σεις	45.000 41
	<u>111.000</u>	<u>100</u>		<u>111.000 100</u>

Τὸ κυκλοφοροῦν ἐνεργητικὸν δὲν ἀναλύεται ὑπὸ τοῦ ΣΕΒ εἰς ἀποθέματα καὶ ἀπαιτήσεις, ἀλλ' ἡ ἀνάλυσις αὕτη εἶναι λιαν οὐσιώδης διὰ τοὺς σκοποὺς τῆς παρούσης, δι' ὃ καὶ στηριζόμενοι εἰς παρατηρήσεις προγενεστερᾶς σχετικῆς ἐργασίας μας **, προβαίνομεν εἰς τὴν σχετικὴν ἀνάλυσιν, θέτοντες ποσὸν ἀπαιτήσεων

(*) ΣΕΒ : Ἡ Ἑλληνικὴ Βιομηχανία κατὰ τὸ 1972.

(**) Ἴδε σχετικῶς Δ. Παπαδημητρίου : «Κριτικὴ ἔρευνα ἐπὶ τοῦ Λογιστικοῦ Προσδιορισμοῦ τῶν Ἀποτελεσμάτων» Ἀθήναι 1957 πίνακας τιθεμένων ἐν τῷ παραρτήματι. Τὸ προκύπτον ποσοστὸν ἀπαιτήσεων 17 - 18% προσηρμόσθη εἰς 15% ληφθεῖσων ὑπ' ὄψιν τῶν βελτιωμένων συνθηκῶν τῆς συγχρόνου ἀγορᾶς ἐν σχέσει πρὸς τὴν προπολεμικὴν.

17.000 έκ. και ποσοστὸν 15%, ὅτε πλήρης ἡ εἰκὼν τῆς περιουσιακῆς διαρθρώσεως τῶν ἐν λόγῳ 1009 βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἔχει ὡς ἑξῆς :

		%		%
Πάγιον	54.000	49	Ἴδιον Κεφάλαιον	35.000 32
Ἀποθέματα	40.000	36	Μέσο-Μακροπρ. σμοι ὑπ/σεις	31.000 27
Ἀπαιτήσεις - Διαθέσιμα	17.000	15	Βραχυπρόθεσμοι ὑποχρεώσεις	45.000 41
	<u>111.000</u>	<u>100</u>		<u>111.000 100</u>

Ὑποθέτομεν ἐν συνεχείᾳ χάριν ἀπλοποιήσεως ὅτι τὸ βραχυπρόθεσμον παθητικὸν χρηματοδοτεῖ ἐξ ὀλοκλήρου τὰς ἀπαιτήσεις καὶ κατὰ τὸ ὑπόλοιπον τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀποθεμάτων. Ἐκ τῆς ὑποθέσεως ταύτης προκύπτει ὅτι τὸ συνολικὸν ὕψος τῶν 40.000 έκ. δρχ. τῶν ἀποθεμάτων χρηματοδοτεῖται κατὰ 28.000 έκ τοῦ βραχυπρόθεσμου παθητικοῦ, εἰς ποσοστὸν δηλ. 70%.

Περαιτέρω ὑποθέσεις :

(α) Μέση διάρκεια μεσομακροπρόθεσμων ὑποχρεώσεων 5 ἔτη.

(β) Μέσος χρόνος πληρωμῆς τῶν χρεωλυσιῶν τοῦ πρώτου ἔτους τῶν μεσομακροπρόθεσμων δανείων 9 μῆνες ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πληθωριστικῆς διαδικασίας.

(γ) Μέση λήξις βραχυπρόθεσμου παθητικοῦ 6 μῆνες.

(δ) Μέση λήξις τῶν λοιπῶν χρεωλυσιῶν μέχρι τέλους 2 ἐτῶν καὶ 9 μηνῶν ἀπὸ τοῦ πέρατος τοῦ πρώτου ἔτους.

(ε) Κυκλοφοριακὴ ταχύτης τοῦ συνολικοῦ ἐνεργητικοῦ 1.

Στοιχεῖα ληφθέντα ὑπ' ὄψιν κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς :

(α) Αὔξεις τῶν τιμῶν κατὰ τὸ ἐνεάμηνον $3,75\% \times 9 = 33,70\%$.

(β) Αὔξεις τῶν τιμῶν κατὰ τὸ ἐξάμηνον $3,75\% \times 6 = 22,50\%$.

(γ) Συντελεστὰι πληθωριστικοῦ κέρδους εἰς σταθερὰς δραχμὰς (πρὸ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν) :

αα) Δι' ὑποχρεώσεις ἐξοφλουμένας μετὰ 6 μῆνας $1 - (1 : 1,225) = 0,18$

ββ) Δι' ὑποχρεώσεις ἐξοφλουμένας μετὰ 9 » $1 - (1 : 1,3375) = 0,25$

γγ) Δι' ὑποχρεώσεις ἐξοφλουμένας μετὰ πάροδον ἔτους $1 - (1 : 1,45) = 0,30$

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὡς ἄνω ὑποθέσεων καὶ στοιχείων, τὸ μικτὸν πληθωριστικὸν κέρδος εἰς σταθερὰς δραχμὰς ἔτους 1972 καὶ μετὰ τὴν περιουσιακὴν διάρθρωσιν τῆς 31.12.71 διαμορφοῦται ὡς ἑξῆς· εἰς ἑκατομμύρια.

— Ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως τῶν χρεωλυσιῶν τοῦ πρώτου ἔτους τῶν μεσομακροπρόθεσμων δανείων $31.000 : 5 = 6.200,025$ 1.550

— Ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως τῶν βραχυπρόθεσμων ὑποχρεώσεων ἐπὶ τῶν ἀποθεμάτων $28.000,018$ 5.040

— Ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως τῶν ὑπολοίπων χρεωλυσιῶν τῶν μεσομακροπρόθεσμων δανείων $(31.000 - 6.200) \cdot 0,30$ 7.440

Σύνολον ἐκ. 14.030

Τὸ ὡς ἄνω μικτὸν πληθωριστικὸν κέρδος θὰ μειωθῆ κατὰ τὴν ἐπ' αὐτοῦ φορολογίαν. Τὸν σχετικὸν μέσον συντελεστὴν ὑποθέτομεν εἰς 40%, χρησιμοποιοῦμεν δὲ ὡς ἐπιτόκιον προεξοφλήσεως τῶν σχετικῶν ποσῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸν χρόνον καθ' ὃν ταῦτα εἶναι ἀπαιτητὰ 10%. Ἡ φορολογία οὕτως ἐπὶ τῶν ὡς ἄνω κερδῶν διαμορφοῦται ὡς ἑξῆς :

— Φορολογία ἐπὶ τῶν πληθωριστικῶν κερδῶν ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως ὑποχρεώσεων πληρωτέων ἐντὸς τοῦ 1973. Φόρος πληρωτέος μετὰ ἐν περίπου ἔτος ἀπὸ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σχετικοῦ κέρδους. (1550 + 5040) . 0,40 . 0,90 2.372	
— Φορολογία ἐπὶ τῶν πληθωριστικῶν κερδῶν ἐκ τῆς ἐξοφλήσεως ὑποχρεώσεων πληρωτέων μετὰ τὸ 1974. Φόρος πληρωτέος κατὰ μέσον ὄρον μετὰ 3 ἔτη καὶ 9 μῆνας ἀπὸ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ σχετικοῦ κέρδους 7440 . 0,40 × 0,625 (*)	1.860
	<u>4.232</u>
Σύνολον	<u><u>4.232</u></u>

Μετὰ τὴν ἔκπτωσιν ἐκ τοῦ μικτοῦ κέρδους τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω φορολογίας προκύπτει καθαρὸν πληθωριστικὸν κέρδος 9.798 ἐκ δρχ., ποσὸν ἀντιστοιχοῦν εἰς τὸ 28% τοῦ κατὰ μέσον ὄρον ἰδίου κεφαλαίου τοῦ δείγματος τῶν 1009 βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐὰν δὲ τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐξακολουθήσασαν κατὰ τὸ 1973 καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1974 αὐξησιν τῶν πιστώσεων δύναται ἀνέτως νὰ διατυπώσῃ τὸ πόρισμα ὅτι ὁ πληθωρισμὸς τὸ 1973 ὡς ἀνεξάρτητος καὶ αὐτοτελὴς παράγων ἐξεταζόμενος συνετέλεσεν εἰς τὴν αὐτόματον αὐξησιν τῶν ἰδίων κεφαλαίων τῶν ἐπιχειρήσεων τῆς τάξεως τοῦ 30%.

Σημασίαν τώρα ἔχει τὸ πῶς ἢ ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ ὠφέλεια κατανέμεται μετὰξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων διαφόρων μεγεθῶν, μὲ κριτήριον τὰ συνολικῶς παρ' ἐκάστη ἀπησχολημένα κεφάλαια.

Σύγχρονα στοιχεῖα ἐπὶ τῆς σχέσεως τῶν ἰδίων καὶ ξένων κεφαλαίων κατὰ κατηγορίαν μεγέθους ἐπιχειρήσεων, κρινομένου ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἀπησχολημένων κεφαλαίων των, δὲν διαθέτομεν, διαθέτομεν ὅμως στοιχεῖα ἐξηγμένα, ἐξ ἱκανοποιητικοῦ δείγματος ἐπιχειρήσεων, βάσει τῆς περιουσιακῆς διάρθρωσεως αὐτῶν κατὰ τὴν 31.12.1940.

Τὰ στοιχεῖα ταῦτα δεικνύονται εἰς τὸν ἀκόλουθον πίνακα (**)

Βιομηχανικαὶ Ἐπιχειρήσεις μὲ συνολικὰ κεφάλαια	Ποσοστὸν Ξένου Κεφαλαίου
Ἄνω τῶν 100 ἐκ.	74%
40 — 100 ἐκ.	52%
20 — 40 ἐκ.	48%
10 — 20 ἐκ.	39%

(*) Προεξόφλησις ἐπὶ ἀπλῶ τόκῳ. Τὸ πληθωριστικὸν κέρδος θεωρεῖται πραγματοποιηθὲν εἰς τὸ μέσον τοῦ 1973.

(**) Ὁ πίναξ ἐλήφθη ἐκ Δ. Παπαδημητρίου, ἐνθ' ἀν. Παράρτημα.

Ἐκ τῶν στοιχείων τούτων προκύπτει τὸ ἐξῆς πόρισμα. Ἡ ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ ὠφέλεια ὑπῆρξε κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερα διὰ τὰ μεγάλα μεγέθη τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἠκολούθησε φθίνοντα ρυθμὸν ἐπὶ τῶν μικροτέρων μεγεθῶν ἐπιχειρήσεων.

β. Δυνατότης προσαρμογῆς τῶν λαμβανομένων πιστώσεων εἰς τὸ ἐκ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν ἀναγκαῖον ἐπίπεδον

Διὰ νὰ γίνῃ κατανοητὴ ἡ σημασία τῆς προσαρμογῆς τῶν λαμβανομένων πιστώσεων πρὸς χρηματοδότησιν τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἀποθεμάτων συνεχίζομεν, σκεπτόμενοι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς 1009 ἐπιχειρήσεις τοῦ δείγματος τοῦ ΣΕΒ.

Ἦδη γνωρίζομεν ὅτι ἡ χρηματοδότησις τῶν στοιχείων τούτων ἀνέρχεται εἰς 70% περίπου ἐπὶ τῆς ἀξίας των ἥτις τὴν 31.12.71 ἦτο 40.000 ἐκ. Ἡ ἀξία τῶν ἀποθεμάτων τούτων βάσει τοῦ ἰσχύοντος τιμαριθμοῦ θὰ εἶναι 58.000 ἐκ. διότι $40.000 \cdot 1,45 = 58.000$ ἐκ. Τὸ ποσὸν τοῦτο καλύπτεται κατὰ 30%, ἐκ τῶν ἰδίων τῶν ἐπιχειρήσεων κεφαλαίων, καλύπτεται δηλαδή οὕτω κατὰ 17.400 ἐκ. καὶ συνεπῶς παραμένει ὑπόλοιπον πρὸς κάλυψιν 40.600 ἐκ. Ἄν τώρα ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ 80%, τοῦ πραγματοποιηθέντος κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος πληθωριστικοῦ κέρδους διετέθη πρὸς κάλυψιν τοιούτων ἀναγκῶν, τοῦ 20%, διατιθεμένου καθ' ὑπόθεσιν πρὸς κάλυψιν ἀναγκῶν ἐν ἐξελίξει προγράμματος παγίων ἐπενδύσεων, φθάνομεν εἰς ὑπόλοιπον ἀναγκῶν 37.000 ἐκ.* Πρέπει συνεπῶς νὰ αὐξηθῇ ἡ χρηματοδότησις ἐν σχέσει πρὸς τὸ προηγούμενον αὐτῆς ὕψος κατὰ περίπου 9000 ἐκ., ἥτοι, καὶ κυρίως αὐτὸ ἔχει σημασίαν, κατὰ 32%. Πέραν αὐτοῦ διὰ νὰ διατηρηθῇ ὁ αὐτὸς ρυθμὸς ἀναπτύξεως ἀπαιτεῖται περαιτέρω χρηματοδότησις τῆς τάξεως τῶν δεκάδων δισεκατομμυρίων. Ἄλλ' ὅλαι αὐταὶ αἱ χρηματοδοτήσεις κρίνονται ὡς ἐπιζήμιοι, διότι θὰ ἐξωθήσουν περαιτέρω τὰς τιμὰς πρὸς ὕψωσιν, ἅρα πρακτικῶς ἀποκλείονται, καὶ συνεπῶς βασίμως δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι μία στενότης κεφαλαίου θὰ εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς μεταπληθωριστικῆς περιόδου.

Τὴν στενότητα ταύτην αἱ ἐπιχειρήσεις δύνανται νὰ ἀντιμετωπίσουν κατὰ δύο τρόπους. Σκοπὸς τοῦ πρώτου εἶναι ἡ διατήρησις τοῦ ὑφισταμένου ρυθμοῦ παραγωγῆς, ὅστις διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ δι' ἐλλειπῶν κεφαλαίων ἀπαιτεῖται αὐξήσις τῆς κυκλοφοριακῆς ταχύτητος κατὰ τρόπον ὥστε τὸ εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὰ ἀποθέματα δεσμευμένον κεφάλαιον νὰ ἐπιστρέφῃ ταχύτερον. Τοῦτο μεταφράζεται εἰς πίεσιν προσφορᾶς καὶ συνεπῶς μείωσιν τῶν τιμῶν, ἥτις θὰ ἐπιφέρῃ ἀντίστοιχον μείωσιν τῶν ὀργανικῶν κερδῶν Ἐκμεταλλεύσεως εἰς βαθμὸν ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν εἰδικωτέρων κατὰ περίπτωσιν συνθηκῶν.

Σκοπὸς τοῦ δευτέρου τρόπου εἶναι ἡ κατὰ δυνατόν διατήρησις τῶν τιμῶν

* Τὸ καθαρὸν πληθωριστικὸν κέρδος τοῦ πρώτου ἔτους ὑπελογίσθη εἰς 6590 μικτὸν μείον 2372 φόρος ἐπ' αὐτοῦ, δηλαδή καθαρὸν 4218 ἐκ. καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνεται τὸ 80%, ἥτοι 3374 ἐκ. ὅτι ἀκριβῶς μένουσιν πρὸς κάλυψιν 37.226 ἐκ.

πωλήσεως, περιοριζομένης τῆς παραγωγῆς καὶ τῶν ἀποθεμάτων εἰς τὸ ἐπιτρεπόμενον ἐκ τῶν διαθέσιμων κεφαλαίων ὄριον.

Ἐκ πλευρᾶς ἀποτελεσμάτων, ὁ περιορισμὸς τῆς παραγωγῆς θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ὑψωσιν τοῦ κόστους λόγω τῶν σταθερῶν ἐξόδων, καὶ τοῦτο ἀσφαλῶς θὰ πιέσῃ ἐπίσης τὰ ἀποτελέσματα.

Τὸ ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως πόρισμα εἶναι ὅτι ἡ στενότης τῆς χρηματοδοτήσεως κατὰ τὴν μεταπληθωριστικὴν περίοδον θὰ συντελέσῃ κατὰ μέσον ὄρον εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν πραγματικῶν κερδῶν τῶν ἐπιχειρήσεων.

γ. Ἐυαίσθησία διαμορφώσεως τῶν τιμῶν διαθέσεως εἰς ἐπίπεδον ἀντίστοιχον τῆς γενικῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν

Ἡ ἄνοδος τῶν τιμῶν ἔχει ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν διὰ τινὰ τουλάχιστον χρόνον τὴν οὐσιαστικὴν μείωσιν τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος μεγάλης μάζης καταναλωτῶν. Πράγματι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς πληθωριστικῆς διαδικασίας αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ἐργατῶν, τῶν ὑπαλλήλων, τῶν συνταξιούχων, κ.λ.π. παραμένουν εἰς τὰ προηγούμενα χαμηλά των ἐπίπεδα.

Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὑπὸ ὑψηλοτέρας τιμᾶς δύνανται νὰ ἀγοράσουν ὀλιγώτερα ἀγαθὰ. Τὸ ὀλιγώτερον ὅμως δὲν ἀναφέρεται τόσον εἰς ποσότητα ὅσον εἰς ἀριθμὸν ἀγαθῶν διότι πράγματι θὰ γίνῃ ἐπιλογή ἀναλόγως τῆς ἀναγκαιότητος ἐκάστου εἶδους καὶ τοιουτοτρόπως τὸ ἐνδιαφέρον δι' ὠρισμένα εἶδη ἐκ πλευρᾶς τῶν καταναλωτῶν ὡς συνόλου λαμβανομένων θὰ μειωθῇ. Ἡ μείωσις βεβαίως αὕτη θὰ ποικίλῃ ἀναλόγως τοῦ εἶδους.

Ἐτέρωθεν, αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον εἶναι τοιαῦτα εἶδη λόγω ἀνειλημμένων ὑποχρεώσεων πρὸς προμηθευτὰς ἐκ προηγούμενων ἀποδοχῶν συν/κῶν κ.λ.π. θὰ ἐπιδιώξουν πωλήσεις, διὰ νὰ καταστήσουν δὲ ἐλκυστικὴν τὴν ἀγορὰν τῶν εἰδῶν τῶν θὰ μειώσουν τὰς τιμὰς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο δύνανται νὰ διακρίνῃ καὶ εἰς τὴν πρόδηλον ἐπιθυμίαν πολλῶν ἐπιχειρήσεων νὰ διαθέσουν τὰ εἶδη τῶν με βᾶσιν τὴν τιμὴν τῆς κτήσεως ἀνευ ἢ μετ' ἐλαχίστης προσαρμογῆς, καίτοι γνωρίζουν ὅτι θὰ τὰ ἀντικαταστήσουν με τιμὴν ἀνωτέραν. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ὡς εἶναι προφανές πραγματοποιοῦν ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας ζημίαν.

Ἀντιστρόφως ἐπὶ τινῶν εἰδῶν μεταξὺ τῶν ὁποίων συμπεριλαμβάνονται τὰ εἶδη πρώτης ἀνάγκης (τροφήμα κλπ.) τὸ ἀγοραστικὸν ἐνδιαφέρον ἐξελίσσεται ἐντονώτατον. Μία ἀρξαμένη καὶ ἐξακολουθοῦσα ἄνοδος τῶν τιμῶν τῶν εἰδῶν τούτων συντελεῖ εἰς τὸν σχηματισμὸν προβλέψεως εἰς τὴν τάξιν τῶν καταναλωτῶν περὶ περαιτέρω αὐξήσεως αὐτῶν. Ἡ ἠδξημένη αὕτη προσκαίρως ζήτησις προκαλεῖ διαταραχὰς εἰς τὸν ρυθμὸν τῆς παραγωγῆς ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἐνταθῇ κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγάλης ζητήσεως καὶ νὰ μειωθῇ ἐν συνεχείᾳ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ὑφέσεως καθ' ἣν καταναλίσκονται τὰ σχηματισθέντα παρὰ τῶν καταναλωτῶν ἀποθέματα. Πέραν τούτου κατὰ τὴν περίοδον τῆς μεγάλης ζητήσεως εἶναι δυνατὸν νὰ προκληθῇ μία σημαντικὴ ἄνοδος τῶν τιμῶν καὶ νὰ ἐπακολουθήσῃ κάμψις κατὰ τὴν περίοδον τῆς ὑφέσεως ὥστε πολλαὶ ἐπιχειρήσεις ἐντεῦθεν νὰ πραγματοποιήσουν ζημίας.

δ. Ἴτεροι παράγοντες

Πλήθος ἐπὶ μέρους εἰδικωτέρων παραγόντων ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ τοῦ κλάδου εἰς ἣν αὐτὴ ἀνήκει θὰ ἐπηρεάσῃ τὰ ἐκ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν ἀποτελέσματα. Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρομεν κατωτέρω τὰς σχετιζομένας μὲ τὸ κόστος καὶ τὴν ἐλαστικότητα τοῦ προγράμματος τῶν πληρωμῶν.

Εἶναι φυσικὸν μὲ κάποιαν βραδύτητα μικρὰν ἢ μεγάλην νὰ προσαρμοσθοῦν εἰς τὸ νέον ἐπίπεδον τοῦ τιμαρίθμου αἱ ἀποδοχαὶ τῶν ἐργαζομένων. Τὸ ποσοστὸν τῆς ἀνόδου τοῦ ἡμερομισθίου ἀπορρέει ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀπὸ τὴν γενικὴν προσφορὰν καὶ ζήτησιν ἐργασίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς κρατικῆς προστασίας. Συνεπῶς τὰ ηὔξημένα ἡμερομίσθια θὰ πληρωθοῦν τόσον παρὰ τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ὁποίων τὰ εἶδη τῶν ηὔξηθησαν ἐκ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν ὅσον καὶ παρ' ἐκείνων αἱ ὁποῖαι διὰ διαφόρους λόγους ὡς π.χ. οἱ πρὸ ὀλίγου ἀναφερθέντες δὲν κατόρθωσαν νὰ προσαρμόσουν τὰς τιμὰς τῶν εἰδῶν τῶν, καὶ εἶδον τῶν κύκλον τῶν ἐργασιῶν τῶν μειούμενον. Εἶναι προφανὲς ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται θὰ ἀντιμετωπίσουν σοβαρὰς δυσχερείας κατὰ τὴν μεταπληθωριστικὴν περίοδον μέχρις ὅτου ἡ οἰκονομία ἐν γένει ἀποκτήσῃ σταθερώτερον προσανατολισμὸν. Τὸ πρόγραμμα ἐπίσης τῶν πληρωμῶν τῆς ἐπιχειρήσεως θὰ ἐπηρεάσῃ τὰ ἐκ τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν ἀποτελέσματα.

Ἐπιχειρήσεις μὲ ἀνελαστικὰ προγράμματα πληρωμῶν εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ διαθέτουν τὰ εἶδη τῶν εἰς τὰς τρεχούσας τιμὰς μὴ δυνάμεναι νὰ ἀξιοποιήσουν προβλέψεις περὶ μελλούσης ἀνόδου αὐτῶν, ἐνῶ ἐπιχειρήσεις μὴ ἀντιμετωπίζουσαι πιεστικὰς ταμιακὰς ἀνάγκας ἔχουν ὄλον τὸν καιρὸν νὰ ἀξιοποιήσουν τὰς προβλέψεις τῶν καὶ νὰ ἐπωφεληθοῦν οὕτω περισσότερον ἀπὸ τὴν διαδικασίαν τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν.

5. Διεθνεῖς ἀνακατατάξεις

Ἡ ἀνοδος τῶν τιμῶν ἔχει ὀρισμένα χαρακτηριστικὰ καὶ ἐν πλήθει ἀπὸ ἐνδεχόμενα τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσουν διεθνεῖς ἀνακατατάξεις. Τὸ ἐπὶ τῆς πορείας τῆς ἀνόδου τῶν τιμῶν κύριον χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ ἰσχυρῶς διάφορος αὔξεις τῆς τιμῆς τῶν εἰδῶν. Οὕτω παρατηρεῖ τις εὐχερῶς εἶδη τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ δὲν ηὔξηθη ἀπλῶς ἀλλ' ἐπολλαπλασιάσθη. Παράδειγμα τὰ πλαστικά καὶ οἱ ἐλαιόσποροι ὅπου αἱ παρατηρηθεῖσαι αὔξεις φθάνουν τὸ 500%. Ἀντιθέτως ἄλλα εἶδη ὡς π.χ. αἱ συσκευαὶ καὶ τὰ μηχανήματα δὲν ἠκολούθησαν κὰν τὸν ρυθμὸν τῆς μηνιαίας αὔξεσεως τοῦ τιμαρίθμου. Γενικῶς ὡς καὶ προηγουμένως ἐλέχθη αἱ μεγάλα αὔξεις παρετηρήθησαν ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, τῶν βασικῶν δηλαδὴ πρώτων ὑλῶν αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὰ κύρια προϊόντα τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν αἱ ὁποῖαι οὕτως ἐξέρχονται ἐκ τῆς ὅλης παγκοσμίου πληθωριστικῆς διαδικασίας ἐνισχυμένα καὶ συνεπῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιταχύνουν τὸν ρυθμὸν τῆς ἐκβιομηχανίσεως τῶν. Τοῦτο πιθανώτατα θὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἐξῆς ἀποτέλεσμα. Αἱ εἰσάγουσαι ἐκ τῶν ὑπαναπτύκτων περιοχῶν πρώτας ὕλας χῶραι θὰ εὑρεθοῦν εἰς τὴν

ανάγκην ἀντὶ εἰσαγωγῆς τοιούτων νὰ εἰσαγάγουν τὰ ἐξ αὐτῶν προϊόντα ἀφοῦ ἡ ἐπὶ τόπου βιομηχανοποίησις ἐνισχύεται ἐκ τῶν σχηματισθέντων κερδῶν μὲ τὰς ὑψηλὰς τιμὰς τῆς ἐξαγωγῆς. Ἐντεῦθεν αἱ κατεργαζόμεναι πρώτας ὕλας, εἰσαγομένας ἐκ τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν βιομηχανίαι τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν, θὰ ἀντιμετωπίζουσιν βαθμηδὸν δυσκολίας καὶ πιθανὸν μετὰ πάροδον ὠρισμένου χρόνου καὶ ἔλλειψιν τοιούτων πρώτων ὑλῶν. Ἡ αὔξησις ἐξ ἄλλου τοῦ ἀγροτικοῦ εἰσοδήματος εἶναι δυνατὸν νὰ ἀνακόψῃ τὸ ρεῦμα τῆς μεταναστεύσεως εἰς τὰς βιομηχανικὰς χώρας καὶ συνεπῶς νὰ προκληθῇ ἐντεῦθεν αὔξησις τοῦ ἡμερομισθίου εἰς αὐτάς.

Ἄλλὰ καὶ πέραν τούτων ἡ ἀνομοιόμορφος εἰς τὰς διαφόρους χώρας αὔξησις τῶν τιμῶν τοῦλάχιστον κατὰ τὴν πρώτην μεταπληθωριστικὴν περίοδον θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα μεταβολὰς εἰς τὸ κόστος καὶ συνεπῶς εἰς τὴν συναγωνιστικὴν ἱκανότητα τῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου. Ὅλα αὐτὰ προκαλοῦντα κρίσεις προσαρμογῆς ἐπιφέρουσιν ἀναταραχὰς εἰς τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς τῶν ἀντιστοίχων ἐπιχειρήσεων μὲ διάφορα κατὰ περίπτωσιν ἀποτελέσματα ἀναλόγως τῶν ἰδιομόρφων συνθηκῶν ἐκάστης.

6. Τὸ φαινόμενον τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ ἡ φύσις τῆς ἐπιχειρήσεως

Ἡ ἐξακολουθοῦσα ἄνοδος τῶν τιμῶν εἶναι ἓν ἐκ τῶν ὀργανικῶς ἐντεταγμένων ἐνδεχομένων τῶν ἐν γένει οἰκονομικῶν ἐξελίξεων ὡς εἶναι καὶ ἡ ἐξακολουθοῦσα πτώσις τῶν τιμῶν. Ἀπὸ τὸν οἰκονομικὸν κύκλον ἔλειψαν μεταπολεμικῶς αἱ ἰσχυραὶ ἐξάρσεις καὶ ὑφέσεις ἀλλὰ ὁ κύκλος εἶναι μία πραγματικότης χαρακτηριστικὴ τοῦ συστήματος τῆς ἐλευθέρως συναλλακτικῆς οἰκονομίας. Ἐκ τῶν ὀργανικῶν ἐπίσης ἐνδεχομένων τοῦ οἰκονομικοῦ τούτου συστήματος εἶναι αἱ διακυμάνσεις τῆς ἀξίας τοῦ χρήματος. Ἡ ἐπιχείρησις συνεπῶς δρᾷ ἐντὸς τῶν ἐνδεχομένων τούτων, ἀναδεχομένη τοὺς κινδύνους καὶ ἐπωφελουμένη τῶν κερδῶν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἐν γένει παραγωγικῆς τῆς δραστηριότητος, ἥτις εἶναι αὐτὴ ἡ δύναμις τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.